

Varför har Gud blivit människa? Gång på gång får vi begrunda och glädja oss över trons centrala faktum: Guds människoblivande. Idag på Epifania, Herrens uppenbarelse är det självklara svaret på denna fråga: för att uppenbara sin härlighet för oss och för hela skapelsen. Redan profeten Jesaja säger: ”Herrens härlighet går upp över dig... hans härlighet uppenbaras över dig” (60:1-2). Gud vill visa vem han är för varje människa. Han vill inte undanhålla någon sitt mysterium, sin hemlighet. Det är verkligheten som Paulus säger: ”Genom en uppenbarelse avslöjades hemligheten för mig” (Ef 3:3). För mig och för dig, ja, för var och en av oss vill Gud på ett helt personligt sätt visa vem han själv är i hela sin härlighet och barmhärtighet. Det hänger på varje människa personligen att öppna sig för den Gud, som vill tala till hennes hjärta och visa henne sin kärlek. Därför väljer Gud att bli människa för vår skull och vädja till oss som människa till människa: ”ta emot mig som har blivit ett litet försvarslöst, utsatt barn för er skull. I min barmhärtighet har jag dolt min överjordiska härlighet i denna ödmjuka lilla gestalt för att möta er på er egen mark”. Gud vill inte tvinga, oss till tro genom att komma i hela sitt majestät utan han ber ödmjukt, ja, han tigger och vädjar om vår kärlek som vilket litet spädbarn som helt. Så visar han med all önskvärd tydlighet att han har identifierat sig med varje litet barn som får födas till världen – eller förnekas att få födas.

Dagens evangelium visar oss det som är mänsklighetens stora tragedi genom tiderna: att man sluter sitt hjärta i hat eller likgiltighet mot Gud och mot sina medmänniskor. Herodes, den blodtörstige tyrannen, har otaliga efterföljare och epigoner i olika grader genom historien. Det skulle bli alltför långtråkigt att räkna upp dem alla. Synden, våldet, förtrycket är så enahanda i sin fasansfulla fantasilöshet, men utövar ändå i alla tider en attraktionskraft på det sämsta inom människor. Det är just detta som Barnet i Betlehem vill befria mänskligheten ifrån. Gång på gång ser vi det märkliga och underbara: att syndaren omvänder sig, att förföljaren byter sida, att våldet viker för barmhärtigheten. Man berättar att när perserna intog Betlehem skövlades alla kyrkor, men när de nådde fram till Födelsekyrkan gjorde de halt. De såg nämligen där en avbildning av de tre vise männen från Österlandet som var klädda på persiskt sätt. Ibland är det bara en liten och till synes obetydlig detalj eller händelse som kan väcka människor till besinning. Man berättar om den snart helgonförklarade Elisabeth Hesselblad, att när nazisterna kom för att genomsöka klostret i Rom under deras jakt på de gömda judarna, gick hon ut och viftade med svenska flaggan och sade barskt ifrån att klostret stod under den svenske konungens beskydd. Det räckte för att stoppa dem.

När Gud träder in i vår värld vill han lysa upp den med sin härlighet och fördriva mörkrets makter. Men han föredrar att göra det försynt och diskret. Han vill locka fram det bästa inom oss och inte tvinga oss till tro och underkastelse. Han vill väcka det bästa till liv inom oss genom att vädja till vår kärlek. Vad är det då som hindrar så många människor att ta emot honom? Varför är det så få som säger ja? Vi vet att det vi kallar arvsynnen ofta förblindar och förhärdar människor och får dem att fastna i självupptagenhet, tröghet och likgiltighet, det som ökenfäderna och Thomas av Aquino kallade *acedia*. Man är helt enkelt blaserad, uttråkad till döds eftersom man hela tiden söker nya tidsfördriv, nöjen, njutningar, som ändå aldrig kan ge tillfredsställelse eller lycka. Till sist blir hjärtat helt förkrympt och kallt, det som Augustinus och Luther kallar *cor incurvatum*. Man fastnar i sig själv och kommer inte loss från jagets tyranni. Tragedin tycks fullständig. Men ofta är det just då som hjälpen kan vara som allra närmast. Det är när hopplöshet och mörker råder som ljuset, Kristi ljus och härlighet, äntligen kan få sin chans. När ingenting annat hjälper, kan Guds barmhärtighet bli det läkemedel och den medicin, som öppnar människan för Gud.

Det var säkert profetiska ord som den helige påven Johannes XXIII uttalade vid öppnandet av det Andra Vatikankonciliet den 11 november 1962, då han just talade om ”barmhärtighetens medicin”. I en tid och miljö där människor mer och mer har drabbats av det förkrympta hjärtats syndrom är det bara ett botemedel som kan hjälpa: Guds barmhärtighet. Idag på Herrens Uppenbarelse högtid, får vi glädja oss över att denna barmhärtighet har blivit uppenbar i all sin härlighet för hela världen. De tre vise männen, stjärntydare från Österlandet, som kommer för att hylla det lilla barnet i Israel symboliserar hela den mänsklighet som famlar i mörkret men nu börjar ana var det sanna ljuset står att finna. Genom alla tider, under hela Kyrkans historia, ser vi att det är samma sak som ständigt upprepas. Barnet i Betlehem drar till sig människor från jordens alla hörn. Han vill ena judar och hedningar i sin Kyrka. Han vill samla alla, goda och onda, syndare och helgon, bödlar och offer till ett. Han har kommit för att frälsa och hela, försona och förlåta.

”Fader”, så ber Jesus i sin översteprästerliga förbön, ”jag vill att de som du har gett mig skall vara med mig där jag är, så att de får se min härlighet, den som du har gett mig, eftersom du har älskat mig redan före världens skapelse” (Joh 17:24). Här på jorden får vi en glimt av Guds härlighet i det Barn som föds i Betlehem, men i det fördolda, i trons dunkel. Därför bad vi också i dagens kollektbön: ”Led oss, som redan känner dig i tron, till att skåda hans härlighet i himlen”. Men redan nu har vi fått en liten skymt av himlens härlighet. Vi får nöja oss med det. Vi får tacka och glädja oss över det. Det räcker för oss.